

ШЪРУД АНДЕРСЪН БРАТЯ

Превод от английски: Ани Друмева, 1984

chitanka.info

Седя в къщата си извън града. Краят на октомври е. Вали. Зад къщата има гора, отпред шосе, а от другата му страна е полето. Местността е осеяна с ниски хълмове, които изведнъж преминават в равнина. На около двадесет мили път през равнината е разположен огромният град Чикаго.

В този дъждовен ден листата на дърветата от отсамната страна на шосето се сипят като дъжд. Жълти, червени и златисти, те падат тежко право надолу. Дъждът грубо ги брули. Отнет им е последният златист полет из небето. През октомври листата трябва да се носят, подети от вихрушка, над полетата. Те трябва да си отиват, танцувайки.

Вчера се събудих на разсъмване и излязох да се разходя. Имаше гъста мъгла и се загубих в нея. Спусках се в долчините, после се връщах към хълмовете и навсякъде мъглата беше като стена пред мен. Дърветата изскачаха изведнъж от нея, внезапно, така както късно нощем човек изведнъж изскача от тъмнината на градската улица, за да попадне в яркия кръг под някоя улична лампа. Отгоре светлината на деня бавно си пробиваше път през мъглата. Мъглата бавно се вдигаше. Върховете на дърветата бавно се поклащаха. Под дърветата мъглата беше гъста, морава. Приличаше на пушек, покрил улиците на фабричен град.

Един старец ме пресрещна в мъглата. Познавам го добре. Хората тук го смятат за ненормален. „Смахнат е“, казват те. Живее сам в малка къща, скрита навътре в гората, и си има кученце, което винаги носи на ръце. Срещал съм го много пъти сутрин да се разхожда по шосето и той ми е разказвал за мъже и жени, които били негови братя и сестри, братовчеди, лели, чичовци, зетъве. Човек се обърква. Съседите му странят от него, затова си избира някое име от вестниците и умът му започва да фантазира. Една сутрин ми каза, че бил братовчед на онзи Кокс, който в момента, когато пиша тази история, е кандидат за президент. Друга сутрин ми каза, че певецът Карузо се оженил за неговата балдъза. „Тя е сестра на моята жена“, каза ми той, като притискаше малкото кученце към себе си. Сивите му воднисти очи ме гледаха умоляващо. Той искаше да повярвам. „Жена ми беше сладко, стройно момиче — съобщи ми той. — Живеехме в голяма къща и сутрин се разхождахме, хванати за ръце. Сега нейната сестра се омъжи за певеца Карузо. Сега той е мой роднина.“

Тъй като някой ми беше казал, че старецът никога не се е женил, тръгнах си учуден. Една ранна септемврийска сутрин го заварих да седи под едно дърво до пътеката, близо до неговата къща. Кучето ме залая, после хукна и се сгуши в ръцете му. По това време чикагските вестници бяха пълни с историята за един милионер, който се скарал с жена си заради връзката си с някаква артистка. Старецът ми каза, че артистката била негова сестра. Той е на шестдесет години, а артистката, за която пишат вестниците, е двадесетгодишна, но старецът ми разказваше за общото им детство. „Няма да повярваш, като ни гледаш сега, но тогава бяхме бедни — каза той. — Истина е това. Живеехме в малка къща на един склон. Веднъж, когато имаше буря, вятърът за малко не отнесе къщата. Страшен вятър беше! Баща ни беше дърводелец и строеше солидни къщи за другите, но нашата къща той не построи много солидно!“ Старецът тъжно клатеше глава. „Моята сестра, артистката, е изпаднала в беда. Къщата ни не е много солидна“, каза той, като поех по пътеката.

Вече един-два месеца чикагските вестници, които пристигат всяка сутрин в нашето село, се занимават с историята на едно убийство. Един мъж убил жена си, и то без всякаква причина. Историята е следната:

Мъжът, когото сега съдят и няма съмнение, че ще го обесят, работел във фабрика за велосипеди, където бил майстор и живеел с жена си и майка ѝ в апартамент на Тридесет и втора улица. Обичал едно момиче, което работело в канцеларията на същата фабрика. То било от някакво градче в Айова и когато дошло в големия град, заживяло при леля си, която след време умряла. За майстора, едър човек със сиви очи, това момиче било най-красивата жена на света. Работела до един прозорец в една странична част на фабриката, нещо като пристройка, а долу в работилницата майсторът работел до друг прозорец. Той седял на бюрото си и в таблици отбелязвал извършената от всеки човек в неговия цех работа. Когато погледнел нагоре, той виждал как момичето работи на своето бюро. Въобразил си, че момичето е необикновено красиво. Той и не мислел да се сближава с нея, нито пък да печели нейната любов. Гледал я, както се гледа звезда над ниските хълмове през октомври, когато листата на дърветата са червени и златистожълти. „Тя е невинно, девствено създание, мислел

си отнесено той. — За какво ли си мисли, докато работи там до прозореца?“

Във въображението си майсторът завеждал момичето от Айова в своето жилище на Тридесет и втора улица при жена си и тъща си. През цялото време в работилницата и вечер у дома си той носел нейния образ в себе си. Докато стоял до прозореца у дома си и гледал релсите на Централната илинойска железница и езерото зад тях, момичето било до него. Долу по улицата вървели жени и във всяка една от тях той откривал нещо от момичето от Айова. Една имала походка като нейната, друга правела някакво движение с ръка, което му напомняло за нея. Всички жени, които виждал, освен неговата собствена и тъща му, приличали на момичето, чийто образ носел в себе си.

Двете жени у дома му го обърквали и смущавали. Изведнъж те станали обикновени и грозни. Особено жена си той чувствал като чужда, неприятна тежест, вкопчила се в тялото му.

Вечер, след прекарания ден във фабриката, той се прибирал у дома си и вечерял. Бил по природа мълчалив и когато не говорел, никой не обръщал внимание на това. След вечеря той и жена му отивали на кино. Имали две деца и жена му чакала трето. Връщали се вкъщи и сядали да починат. Изкачването на двата етажа уморявало жена му. Тя сядала на стол до майка си и пъшкала от умора.

Тъщата била олицетворение на самата доброта. Тя заела мястото на безплатна слугиня в къщата. Когато дъщеря ѝ искала да отиде на кино, тя махвала с ръка и се усмихвала: „Вървете, казвала тя, аз не искам. Предпочитам да остана тук.“ Вземала книга и сядала да чете. Жалкото деветгодишно момче се събуждало и заплаквало, искало гърнето. Тъщата се погрижвала за това.

Мъжът и жена му се прибирали вкъщи, и тримата седели час-два мълчаливо, преди да си легнат. Мъжът се преструвал, че чете вестник. Гледал ръцете си. Макар да ги бил измил грижливо, греста от велосипедните рамки оставала на тъмни ивици под ноктите му. Той си мислел за момичето от Айова, за белите му пъргави ръце, които танцували по клавишите на пишещата машина. Било му неловко, чувствал се мръсен.

Момичето от фабриката знаело, че майсторът е влюбен в него, и мисълта за това я ласкаела. След смъртта на леля си тя се преместила да живее под наем и вечер сучаела. Макар че майсторът не означавал

нищо за нея, тя го използвала посвоему. За нея той станал символ. Понякога влизал в канцеларията и застава до вратата. Огромните му ръце били покрити с черна грес. Гледала го, без да го вижда. Тя си представяла, че на неговото място стои висок, строен младеж. От майстора тя виждала само сивите му очи, които запламтявали със странен огън. Очите излъчвали страст, кротка и предана страст. Тя чувствала, че няма защо да се страхува от мъж с такива очи.

Тя жадувала за любим със същия поглед в очите. От време на време, може би веднъж на две седмици, тя оставала след другите в канцеларията под претекст, че трябва да довърши някаква работа. През прозореца тя виждала, че майсторът я чака. След като всички си тръгнали, тя заключвала и излизала на улицата. В същия момент и майсторът излизал от фабриката.

Вървели заедно покрай половин дузината сгради, до мястото, където тя се качвала на своя трамвай. Фабриката се намирала в квартала, който наричали Южен Чикаго, и докато вървели, се спускала вечерта. Ниски, небоядисани паянтови къщи се редели покрай улицата и деца с мръсни лица тичали и крещели по прашното платно. Минавали по един мост. Два изоставени шлепа с въглища гниели долу във водата. Той крачел тромаво до нея и се мъчел да скрие ръцете си. Бил ги изжулил грижливо, преди да излезе от фабриката, но ги усещал като тежки, мръсни части от непотребна вещ, които висят от двете му страни. Дватама излизали на разходка само няколко пъти, и то само през това лято. „Горещо е — казвал той. Не й говорел за нищо друго, освен за времето. — Горещо е — казвал той. — Мисля, че ще завали.“

Тя мечтаела за любимия, който някога щял да дойде — висок, рус, млад мъж, богат мъж, с къщи и земя. Работникът, който вървял до нея, нямал нищо общо с представата ѝ за любовта. Разхождала се с него. Чакала в канцеларията, докато другите си отидели, за да се разхожда скришом с него заради неговите очи, заради страстта в очите му — една кротка страст, която се прекланяла пред нея. Тя не се страхувала от него, нямало от какво. Той никога не би направил опит да я доближи, да я докосне с ръка. Чувствала се сигурна с него.

Вечерта у дома си мъжът стоял под електрическата лампа с жена си и тъща си. В съседната стая спели двете му деца. Скоро жена му щяла да роди още едно. Били с нея на кино и се готвели да си лягат.

Лежал буден и мислел, чувал скръцването на леглото в съседната стая, където тъща му се въртяла между чаршафите. Животът бил затворен кръг. Лежал буден, изпълнен с копнеж, очаквал нещо — но какво?

Нищо. Понякога някое от децата изплаквало. Искало да седне на гърнето. Не му се случвало, нито можело да му се случи нещо ново, необикновено, приятно. Животът бил толкова еднообразен, толкова сив. Каквото и да се случело вкъщи, не можело да го развълнува — било то думите на жена му, случайните ѝ, половинчати изблици на страст, добротата на неговата тъща, която безплатно вършела работата на слугиня.

Той седял в жилището си под лампата, преструвал се, че чете вестник, и мислел. Гледал ръцете си. Те били големи, безформени, били ръце на работник.

Образът на момичето от Айова се разхождал из стаята. Той излизал заедно с нея и мълчаливо вървял по километричните улици. Нямало нужда от думи. Вървял с нея край морето, вървял по някое планинско било. Нощта била ясна и тиха и звездите блестели. Тя също била звезда. Нямало нужда от думи.

Очите ѝ били като звезди, а устните ѝ приличали на меки хълмове, издигнали се над тъмнеещи, осветени само от звезди полета. „Тя е недостижима, далечна е като звезда — мислел си той. — Недостижима е като звездите, но за разлика от тях тя диша, тя живее, тя също като мен има душа.“

Една вечер, преди около шест седмици, мъжът, който бил майстор във фабриката за велосипеди, убил жена си и сега го съдят за убийство. Всеки ден пълнят вестниците с тази история. Вечерта на убийството той, както обикновено, завел жена си на кино и в девет часа си тръгнали обратно. На Тридесет и втора улица, на един ъгъл близо до тяхната къща, от пресечката изскочил човек и бързо се шмугнал обратно. Може би тази случка породила у мъжа идеята да убие жена си.

Стигнали входа на къщата и влезли в тъмното стълбище. Тогава изведнъж, очевидно без да се замисли, мъжът извадил от джоба си нож. „Ами ако онзи, който избяга зад ъгъла, е искал да ни убие?“, помислил си той. Отворил ножа, замахнал и наръгал жена си. Наръгал

я два пъти, дузина пъти — като луд. Чул се вик и тялото на жена му се свлякло.

Портиерът бил забравил да запали газовото осветление във входа. По-късно майсторът решил, че това е причината да извърши убийството, също и тъмната, прокрадваща се фигура на мъжа, който изскочил от онази пресечка и се шмугнал обратно. „Сигурно, казал си той, никога нямаше да направя това, ако беше светло.“

Стоял на стълбището и мислел. Жена му била мъртва и заедно с нея било мъртво и нероденото ѝ дете. От горните етажи се чул шум от отваряне на врати. В следващите няколко минути не се случило нищо. Жена му и детето ѝ били мъртви — това било всичко.

Изтичал по стълбите и трескаво мислел. В тъмното по стълбите той прибрал ножа в джоба си и както се оказало по-късно, по ръцете и дрехите му нямало кръв. По-късно, след като се поуспокоил, той измил внимателно ножа в банята. На всеки разказвал едно и също. „Имаше някакъв бандит — обяснявал той — Изскочи от една пресечка и проследи мен и жена ми до вкъщи. Влезе след нас във входа, там беше тъмно. Портиерът беше забравил да запали газовото осветление.“ Уж се сборичкали и в тъмното жена му била убита. Не разбрал как станало това. „Тъмно беше. Портиерът беше забравил да запали газта“, повтарял той.

Ден-два никой не го разпитвал и той успял да се отърве от ножа. Отишъл надалеч и го хвърлил в реката в южната част на Чикаго, там, където двата изоставени шлепа ръждясвали под моста, под този мост, по който беше вървял в летните вечери до спирката на трамвая с момичето, което беше девствено и чисто, което беше далечно и недостижимо като някаква звезда и все пак беше различно от звезда.

После го арестували и той веднага признал — казал всичко. Казал, че не знае защо убил жена си, и предвидливо не казал нищо за момичето от канцеларията. Вестниците се опитваха да разберат причината за престъплението. Още се опитват. Някой го беше видял да се разхожда вечер с девойката и тя беше въввлечена в аферата, а снимката ѝ се появи във вестниците. Това беше неприятно за нея, но, разбира се, успя да докаже, че няма нищо общо с майстора.

Вчера сутринта гъста мъгла се спусна над нашето село, което е досами града, и рано сутринта излязох на дълга разходка. Когато се връщах от равнината към нашите хълмове, срещнах стареца, чието родословно дърво имаше толкова много и такива необикновени разклонения. Известно време той вървя редом с мен, сгушил малкото кученце в прегръдките си. Беше студено, кучето скимтеше и трепереше. В мъглата лицето на стареца не се виждаше ясно. Заедно с талазите на мъглата и заедно с върховете на дърветата то бавно се движеше напред-назад. Той говореше за мъжа, който беше убил жена си и чието име се появи по страниците на градските вестници, които всяка сутрин пристигаха в нашето село. Докато вървеше редом с мен, той се впусна в дълъг разказ за времето, когато той и неговият брат, който беше станал убиец, бяха живели заедно. „Той е мой брат“, непрекъснато повтаряше той и клатеше глава. Изглежда, се страхуваше, че няма да му повярвам. Това беше факт, който той трябваше да ми докаже. „Когато бяхме малки, ние живеехме заедно, този човек и аз — започна той отново. — Разбираш ли, заедно играехме в плевника зад бащината ни къща. Баща ни замина по море с един кораб. Затова имената ни се объркаха. Разбираш, нали? Носим различни имена, но сме братя. Имаме един и същи баща. Заедно играехме в плевника зад бащината ни къща. С часове лежахме един до друг в сеното и там беше топло.“

В мъглата крехкото тяло на стареца заприлича на малко чепато дърво. После се превърна в силует, висящ във въздуха. То се люлееше напред-назад като увиснало на бесилка тяло. Лицето му ме умоляваше да повярвам на разказа, който устните се опитваха да разкажат. Всичко, което знаех за отношенията между мъже и жени, се обърка в главата ми. Настана бъркотия. Там на пътя душата на мъжа, който бе убил жена си, влезе в тялото на дребния старец. Душата се опитваше да ми разкаже историята, която никога не можеше да бъде разказана в съдебната зала на града в присъствието на съдиите. Цялата история за човешката самота, за опита да се достигне недостижимата красота се мъчеше да излезе от устните на мънкащия старец, полудял от самотата, застанал в мъгливото утро до селския път с малко кученце в прегръдките си.

Ръцете на стареца така силно стискаха кучето, че то заскимтя от болка. Тръпка затресе тялото на стареца, сякаш душата му се опитваше

да се изскубне от него и да отлети далеч зад мъглата, през полето долу в града при певеца, при политика, при милионера, при убиеца, при неговите братя, братовчеди и сестри долу в града. Желанието на стареца беше страхотно силно и от състрадание моето тяло започна също да трепери.

Ръцете на стареца здраво стискаха малкото кученце и то заскимтя от болка. Пристъпих напред и разтворих ръцете му, кученцето падна на земята и продължи да скимти. Сигурно беше наранено. Може би ребрата му бяха счупени. Старецът загледа лежащото в краката му куче, тъй както работникът от велосипедната фабрика вероятно беше гледал тялото на мъртвата си жена във входа на къщата. „Ние сме братя — отново каза той. — Носим различни имена, но сме братя. Разбираш ли? Баща ни замина по море.“

Седя в къщата си извън града. Вали. Изведнъж хълмовете изчезват пред очите ми и аз виждам равното поле и града отвъд него. Преди час старецът от къщата в гората мина оттук и малкото кученце не беше с него. Може би, докато говорехме в мъглата, той беше изстискал живота от своя придружител. Може би кучето също като жената на работника е вече мъртво. Листата на дърветата покрай моя прозорец падат като дъжд — жълтите, червените и златистите листа падат тежко право надолу. Дъждът грубо ги брули. Отнет им е последният златист полет из небето. През октомври листата трябва да се носят, подети от вихрушката, над полетата. Те трябва да си отиват, танцувайки.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.